

20.12.2024

VN/31537/2024
YM065:00/2024

Vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen muuttamista ja siitä tehtävää ympäristöarviointia koskeva suunnitelma

Hallitus antoi 10.10.2024 esityksen eduskunnalle laeiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain 3 ja 11 luvun muuttamisesta (HE 175/2024 vp). Esityksessä ehdotettiin muun ohella lisättäväksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin uudet vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä sovellettavaksi tulevat säännökset vesien tilan ympäristötavoitteista. Nämä ympäristötavoitteet ovat vesien tilan tavoite ja vesien tilan heikentämättömyysvaatimus. Esityksessä ehdotettiin asetuksenantovaltuuksia, joiden nojalla annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella vesien tilan tavoitteista ja vesien tilan heikentämättömyyden arvioinnista. Eduskunta on vastauksessaan (EV 157/2024 vp) pysyttänyt asetuksenantovaltuudet esityksen mukaisina.

Vesien tilan arvioimisesta säädetään jo olemassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006, vesienhoitoasetus). Myös vesien tilan tavoitteet ja heikentämättömyyden arviointi liittyvät olennaisesti vesien tilan arviointiin. Edellä mainittujen hallituksen esityksen valtuussääntöjen nojalla myös vesien tilan tavoitteista ja vesien tilan heikentämättömyyden arvioinnista annettavat tarkemmat säännökset voitaisiin siten sisällyttää vesienhoitoasetukseen. Samassa yhteydessä tiettyjä muita vesien tilan arviointiin liittyviä vesienhoitoasetuksen säännöksiä päivitetäisiin, sillä olemassa olevat säännökset muodostavat uusien annettavien säännösten kanssa yhtenäisen kokonaisuuden.

Vesienhoitoasetuksessa on tarkoituksena täsmentää olemassa olevien säännösten pohjalta pinta- ja pohjavesien ominaispiirteiden selvittämistä, pintavesien jaottelua pintavesityyppeihin sekä pintaveden ekologista luokittelua koskevia säännöksiä.

Tähän ympäristöarviointisuunnitelmaan on kuvattu asetuksen lähtökohdat, valmisteluprosessi, vuorovaikutustavat eri toimijoiden kanssa ja arvioitavat vaikutukset. Ympäristöarviointia koskeva suunnitelma on nähtävillä talvella 2024–2025, jolloin kansalaiset, viranomaiset ja sidosryhmät voivat lausua näkemyksensä asetuksen muutosten valmistelua varten.

Vesienhoitoasetuksen muutosten valmistelun aikataulu

Säädöshanke on perustettu 4.11.2024, minkä jälkeen asetusmuutosten valmistelu on aloitettu. Ympäristöarviointi sovitetaan yhteen asetusmuutosten valmistelun kanssa. Kuuleminen ympäristöarviointia koskevasta suunnitelmasta on tarkoitus järjestää vuosien 2024–2025 taitteessa. Ympäristöselostus laaditaan samaan aikaan asetusluonnoksen kanssa ja kuuleminen selostuksesta sekä asetusluonnoksesta järjestetään helmi-maaliskuussa 2025. Asetusmuutokset on tarkoitus antaa keväällä siten että ne tulisivat voimaan 1.5.2025.

Vesienhoitoasetuksen muutosten ympäristöarviointi

Valtioneuvoston ja ministeriöiden asetukset edellyttävät viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005, SOVA-laki) 8–11 §:ssä tarkoitettua

ympäristöarviointia silloin, kun ne täyttävät SOVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaiset ympäristöarviointivelvoitteen edellytykset. Ympäristöarviointivelvoite voi edellytysten täytyessä koskea myös asetusten muutoksia.¹

Vesienhoitoasetuksessa tehtävät muutokset täyttävät SOVA-lain 4 §:n 1 momentin edellytykset, kun kyse on ympäristönsuojelua ja vesitaloutta varten laadittavasta asetuksesta. Vesienhoitoasetuksessa säänneltävät vesien tilan arviointiperusteet luovat myös edellä mainitun säännöksen mukaiset puitteet hankkeiden lupapäätöksille, kun vesienhoidon ympäristötavoitteet lisätään hallituksen esityksellä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien lupaedellytyksiksi.

Ympäristöarvioinnilla tarkoitetaan SOVA-lain 8–11 §:n mukaista suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista. Kyse on etukäteisarvioinnista, jossa tuotetaan tietoa asetuksen muutosten todennäköisistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista.

Tässä kuulemisessa on kyse SOVA-lain 8 §:n 2 momentin mukaisesta asetusmuutosten ja niiden ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta. Ympäristöarviointi laaditaan vain asetusmuutosten osalta. Aineisto on saatavilla ja kuuleminen järjestetään lausuntopalvelussa (www.lausuntopalvelu.fi). Kuulemisesta tiedotetaan julkisella kuulutuksella ja aikaa mielipiteen esittämiseen on vähintään 30 päivää.

Arvioinnin vaiheet ja tehtävät

Vesienhoitoasetuksen muutosten ympäristöarviointi on suunniteltu tehtäväksi osana muuta asetuksen valmistelua virkatyönä. Ympäristöarvioinnissa tullaan arvioimaan asetusta koskevien sisältöratkaisujen ja niitä koskevien vaihtoehtojen vaikutuksia. Ympäristöarvioinnissa arvioidaan erityisesti vesiin kohdistuvia vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan yksityiskohtaisen (VE 1) tai yleisluontoisemman (VE 2) säännösratkaisun vaikutuksia suhteessa nykytilaan (VE 0). Ympäristövaikutuksia arvioidaan vesienhoitosuunnitelmien näkökulmasta sekä yksittäisten hankkeiden lupaedellytysten näkökulmasta.

Yksityiskohtainen vaihtoehto (VE 1) tarkoittaa vaihtoehtoa, jossa yksityiskohtaisesti asetustasolla säännellään vesien tilan luokittelussa huomiotavista biologista laatutekijöistä, niiden arviointiin käytettävistä muuttujista ja muuttujien tyyppikohtaisista luokkarajoista ja vertailuarvoista. Yleisluontoisemmassa vaihtoehdossa säänneltäisiin esimerkiksi laatutekijöistä ja niiden arvioinnissa käytettävistä muuttujista, mutta yksityiskohtaiset luokkarajat ja vertailuarvot annettaisiin hallinnollisella ohjeella. Vaihtoehtojen vaikutuksia verrataan nykytilanteeseen (VE 0), jossa luokittelua koskeva sääntely on hyvin yleisellä tasolla ja luokittelusta on ohjeistettu erikseen annettavalla oppaalla.

Aetusmuutoksen tavoitteena on osaltaan edistää vesien hyvän tilan tai vesille asetetun muun ympäristötavoitteen saavuttamista. Aetusmuutoksella on tarkoitus täsmentää sitä, miten vesienhoidon

¹ Asetusten SOVA-ohje, linkki https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8d13ade7-9989-48f9-95a3-b7f91ee56834/03ac0607-26cd-436b-a50b-cd0383c5ce67/LIITE_20241220115839.PDF

ympäristötavoitteita arvioidaan vesienhoidon suunnittelussa ja lupaharkinnassa yksittäisten hankkeiden vaikutusten arvioinnissa.

Vaikutuksia pyritään arvioimaan sekä välittömien että välillisten vaikutusten osalta ja tunnistamaan mahdollisia olennaisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen; yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Ympäristöarviointi tehdään asiantuntija-arviona, perustuen olemassa olevaan tietoon. Arviointi on pääosin laadullista vaikutusten kuvailua eri ominaisuuksien suhteen. Vaikutusten merkittävyyttä arvioidaan olennaisten vaikutusten tunnistamiseksi. Vaikutusten arvioinnissa voidaan tarvittaessa osallistaa Suomen ympäristökeskuksen ja ELY-keskusten asiantuntijoita. Käytettäviä tietolähteitä voivat olla esimerkiksi asiaan liittyvän hallituksen esityksen vaikutusten arviointi, vesienhoitoasetuksen aiemmat vaikutusten arvioinnit sekä vesienhoitosuunnitelmien ympäristöarviointi.

Ympäristöarvioinnin tuloksena laaditaan ympäristöselostus yhdessä kuultavaksi asetettavan asetusluonnoksen kanssa. Valtioneuvoston asetuksen perustelumuistioon sisällytetään perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus ja saadut lausunnot on otettu huomioon sekä selvitys siitä, miten nämä sekä ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet asetusmuutosten sisältöön ja vaihtoehtojen valintaan. Ympäristöselostus kokonaisuudessaan sisällytetään liitteenä valtioneuvoston asetuksen perustelumuistioon.